

Aan
De minister van Financiën van Curaçao

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
6 december 2023

Ons kenmerk
Cft 202300130

Pagina
1/8

Uw kenmerk

Bijlage
2

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Reactie op de derde uitvoeringsrapportage 2023

Geachte heer Silvania,

Op 22 november 2023 ontving het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) de uitvoeringsrapportage (UR) van Curaçao over het derde kwartaal van 2023. Op grond van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft) had deze UR uiterlijk op 13 november 2023 ingediend moeten zijn.¹ Het Cft verzoekt u de wettelijke termijn zoals voorgeschreven in de Rft in het vervolg aan te houden. Met dit schrijven ontvangt u de reactie van het Cft op de derde UR.² In bijlage 1 van deze brief vindt u een nadere uitleg en cijfermatige onderbouwing bij deze reactie.

Oordeel

Uit de realisatiecijfers blijkt een voorlopig overschot op de gewone dienst tot en met het derde kwartaal 2023 van ANG 88 miljoen. Indien Curaçao de ontwikkeling van de baten kan vasthouden en de lasten beheerst op het niveau zoals begroot, moet Curaçao 2023 kunnen afsluiten met een positief resultaat van circa ANG 40-60 miljoen. Dit resultaat volgt ook uit de ontwerpbegrotingswijziging (OBW) 2023, waarbij het Cft op 14 september 2023 adviseerde.³

Curaçao realiseert tot en met het derde kwartaal 2023 ANG 1.281 miljoen aan baten, vergelijkbaar met dezelfde periode in 2022. Het Cft merkt op dat de baten uit enkele belastingsoorten, waaronder de loon- en inkomstenbelasting, in het derde kwartaal 2023 achterblijven ten opzichte van de OBW 2023. Het Cft verzoekt in de vierde UR 2023 geïnformeerd te worden over de oorzaken van de achterblijvende realisatie van deze belastingsoorten en wijst op de noodzaak om de maatregelen die Curaçao sinds 2021 treft om de belastingcompliance te verhogen, structureel te verankeren.

Curaçao realiseert tot en met het derde kwartaal ANG 1.193 miljoen aan lasten, ANG 42 miljoen meer dan in dezelfde periode in 2022. De realisatie toont een hoger verbruik van goederen en diensten ten opzichte van 2022. Tot en met het derde kwartaal realiseert Curaçao op deze post ANG 119 miljoen aan lasten, circa de helft van de totaal begrote lasten voor goederen en diensten in 2023. Het Cft verzoekt Curaçao de ontwikkeling van de lasten voor goederen en diensten nauwlettend in de gaten te houden, om verwerking van nagekomen lasten zoals in 2022 te voorkomen. Dit zorgde toen voor een forse daling van het overschot.

Het Cft merkt op dat de realisatie van investeringen sterk achterblijft bij de begroting. Tot en met het derde kwartaal 2023 is ANG 17 miljoen uitgegeven aan investeringen, terwijl de nog uitstaande verplichtingen ANG 25 miljoen bedragen. Het Cft acht het dan ook voorzienbaar dat Curaçao het begrote investeringsniveau voor 2023 (ANG 90 miljoen⁴) niet volledig zal realiseren. Het Cft wijst al geruime tijd op de noodzaak het investeringsniveau structureel te verhogen en verzoekt Curaçao daartoe passende maatregelen te nemen.

Toelichting

Curaçao zet in de derde UR de realisatie tot en met het derde kwartaal 2023 op de gewone dienst af tegen de vastgestelde begroting 2023, en niet tegen de OBW 2023. Het Cft is door Curaçao geïnformeerd dat de OBW momenteel wordt aangepast en binnenkort aan de Staten zal worden aangeboden.

Curaçao realiseert tot en met het derde kwartaal 2023 een voorlopig overschot op de gewone dienst van ANG 88 miljoen. Tot en met het derde kwartaal realiseert Curaçao ANG 1.281 miljoen aan baten, ANG 48 miljoen lager dan verwacht op basis van de OBW. Deze lagere realisatie is voornamelijk het gevolg van lagere (directe) belastingbaten, zoals de loon- en inkomstenbelasting, en lagere andere baten, zoals pachten, verhuur en rentebaten. Het Cft verzoekt Curaçao na te gaan waarom de realisatie van deze specifieke baten achterblijft, en hierover in de vierde UR 2023 een toelichting op te nemen.

De lasten voor goederen en diensten en de lasten voor personeel blijven achter ten opzichte van de OBW. Curaçao neemt in de derde UR een bedrag van ANG 64 miljoen aan aangegane verplichtingen voor goederen en diensten op en verwacht het volledig geraamde bedrag voor het verbruik van goederen en diensten in 2023 te realiseren. Het Cft verzocht Curaçao eerder om het financieel beheer, in het bijzonder het verplichtingenbeheer, structureel te verbeteren.

Curaçao realiseert tot en met het derde kwartaal 2023 ANG 312 miljoen aan personeelslasten. Dit is lager dan in dezelfde periodes in 2022 en 2021. De personeelslasten zijn lager als gevolg van de regeling Vervroegde Vrijwillige Uitstroom (VVU). De vacatures die Curaçao in dit kader heeft opgenomen in de begroting, blijken lastig in te vullen. Het Cft verzoekt Curaçao in de vierde UR 2023 een toelichting op te nemen over de ontwikkeling van de personeelslasten en de invulling van de vacatures.

Kenmerk
Cft 202300130
Blad
3/8

Hoewel de collectieve sector voor de jaren 2021 en 2022 is vastgesteld, heeft Curaçao nog niet gerapporteerd over de cijfers van de collectieve sector voor deze jaren.⁵ Het Cft verzoekt Curaçao dringend deze rapportage zo spoedig mogelijk af te ronden. Bovendien had de collectieve sector voor de jaren 2023 en 2024 al op 1 april 2022 moeten zijn vastgesteld.⁶ Het Cft verzoekt Curaçao hieraan zo snel mogelijk opvolging te geven.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'L.M.C. Ongerling', written over a horizontal line. The signature is stylized and extends to the right of the line.

Drs. L.M.C. Ongerling

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De voorzitter van de Staten van Curaçao
De minister-president van Curaçao
De secretaris-generaal van het ministerie van Financiën van Curaçao

Bijlage 1: Uitleg en cijfermatige onderbouwing

In tabel 1 is de realisatie weergegeven van de gewone dienst tot en met het derde kwartaal van de jaren 2021, 2022 en 2023. Daarnaast geeft de tabel de OBW 2023 waarbij het Cft op 14 september 2023 adviseerde weer, en de voorlopige prognose van Curaçao voor 2023. Deze voorlopige prognose moet nog zijn beslag krijgen in een aangepaste OBW 2023, die binnenkort aan de Staten wordt aangeboden.

Tabel 1: Overzicht realisatie gewone dienst (in miljoenen ANG)⁷

	3e UR 2021	3e UR 2022	3e UR 2023	OBW 2023	Prognose 2023
Baten	983	1.278	1.281	1.773	1.767
Belastingen	906	1.181	1.186	1.613	1.597
Schenken en subsidies	21	17	6	19	19
Andere baten	56	80	90	141	151
Kansspel vergunningenfee	0	0	0	0	0
Lasten	1.293	1.151	1.193	1.732	1.746
Beloning van personeel	322	320	312	443	440
Goederen en diensten	104	98	119	233	229
Afschrijving vaste activa	58	53	57	91	91
Interest	36	35	39	71	78
Subsidies & Overdrachten	349	271	278	386	386
Sociale zekerheid	424	374	388	503	503
Andere lasten	0	0	0	5	5
Dotatie reserve	0	0	0	0	14
Resultaat	-310	127	88	41	21

Bron: derde uitvoeringsrapportages 2021-2023, ontwerpbegrotingswijziging en prognose 2023 van Curaçao.

Baten

Curaçao realiseert tot en met het derde kwartaal 2023 ANG 1.281 miljoen aan baten, ANG 3 miljoen meer dan in 2022. De maatregelen die Curaçao sinds 2021 treft om de belastingcompliance structureel te verhogen, het economisch herstel en de inflatie leiden tot een (aanzienlijke) verhoging van de belastingbaten. Curaçao verhoogde de belastingraming voor 2023 in de OBW met ANG 80 miljoen. Uit de realisatiecijfers tot en met het derde kwartaal blijkt dat de realisatie van enkele belastingsoorten, met name de loonbelasting en de inkomstenbelasting, achterblijven ten opzichte van deze raming. Wat hiervan de oorzaak is, wordt door Curaçao niet toegelicht in de derde UR.

Lasten

Curaçao realiseert tot en met het derde kwartaal van 2023 ANG 1.193 miljoen aan lasten, ANG 42 miljoen meer dan in 2022. Met name de lasten voor goederen en

diensten, maar ook de lasten voor de sociale zekerheid zijn hoger dan dezelfde periode in 2022.

De realisatie van de personeelslasten laat een (licht) dalende trend zien. Dit wordt verklaard door de uitvoering van de VVU-regeling. In deze regeling is opgenomen dat voor iedere drie ambtenaren die uitstromen, één vacature opengesteld mag worden. Op basis van deze regel begrootte Curaçao in 2023 180 vacatures, bovenop de 20 vacatures die werden begroot voor de versterking van de financiële functie. Curaçao heeft moeite met het invullen van deze vacatures. De realisatie tot en met het derde kwartaal blijft daarom achter ten opzichte van de OBW. Op basis van huidige inzichten verwacht het Cft dat de personeelslasten in 2023 circa ANG 30 miljoen lager uitkomen.

Curaçao is voornemens om van het verwachte overschot in 2023 ANG 14 miljoen te reserveren ter dekking van de hogere rentelasten in 2024 als gevolg van de herfinanciering van de liquiditeitssteun.

Kapitaaldienst

In tabel 2 is de realisatie weergegeven van de kapitaaldienst tot en met het derde kwartaal van de jaren 2021, 2022 en 2023. Daarnaast geeft de tabel de OBW 2023 waarbij het Cft op 14 september 2023 adviseerde weer, en de voorlopige prognose van Curaçao voor 2023. Deze voorlopige prognose moet nog zijn beslag krijgen in een aangepaste OBW 2023, die binnenkort aan de Staten wordt aangeboden.

Tabel 2: Overzicht realisatie kapitaaldienst (in miljoenen ANG)⁸

	3e UR 2021	3e UR 2022	3e UR 2023	OBW 2023	Prognose 2023
Ontvangsten	396	1.013	107	1.055	1.055
Afschrijvingen en waardevermindering	58	53	57	91	91
Te ontvangen aflossingen	0	49	50	53	53
Aangegane geldleningen	338	0	0	0	0
Reserves en voorzieningen	0	0	0	0	0
Herfinanciering liquiditeitssteun	0	911	0	911	911
Uitgaven	198	980	75	1.065	1.065
Investerings	18	12	17	90	90
Kapitaalverstrekingen	172	0	0	0	0
Aflossingen geldleningen	8	57	58	64	64
Aflossing liquiditeitssteun	0	911	0	911	911
Saldo	198	33	32	-10	-10

Bron: derde uitvoeringsrapportages 2021-2023, ontwerpbegrotingswijziging en prognose 2023 van Curaçao.

Curaçao raamt ANG 90 miljoen aan investeringen voor 2023. Tot en met het derde kwartaal realiseerde het land slechts ANG 17 miljoen. Uit de UR blijkt dat de aangegane verplichtingen voor investeringen aan het einde van het derde kwartaal ANG 25 miljoen bedragen. Een toelichting hoe de begrote investeringen dit jaar nog kunnen worden gerealiseerd ontbreekt. Het Cft acht het voorzienbaar dat Curaçao het begrote investeringsniveau voor 2023 niet volledig zal realiseren.

Curaçao verwerkt in de derde UR het restant van de investering in Campo Alegre. In 2022 is hiervoor blijkens de recent gepresenteerd conceptjaarrekening ANG 7 miljoen verwerkt op de kapitaaldienst. Dit, terwijl deze investering voor zover het Cft bekend niet was opgenomen in de begroting 2022. In 2023 verwerkt Curaçao hiervoor nog eens ANG 1 miljoen. Het Cft verzoekt hierover nader door Curaçao te worden geïnformeerd.

Curaçao loste tot en met het derde kwartaal ANG 58 miljoen af op ontvangen leningen. Dit betreft ANG 50 miljoen aflossing op de lening van Nederland voor de afwikkeling van de Girobank en ANG 8 miljoen reguliere aflossing mede ten behoeve van de bouw van het Curaçao Medical Center (CMC). De precaire financiële situatie van het CMC leidt ertoe dat het CMC sinds juni 2020 niet meer voldoet aan zijn betalingsverplichtingen jegens het land. Met de OBW voert Curaçao de voor 2023 begrote aflossing (ANG 10 miljoen) en rentebaten (ANG 10 miljoen) af van de begroting. Het Cft acht een voorziening voor de lening aan het CMC noodzakelijk.

Financieel beheer

In de derde UR is de rapportage van 10 augustus 2023 van de 'Roadmap naar een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening Curaçao' opgenomen. Uit de rapportage blijkt dat het merendeel van de deelprojecten in uitvoering is, of zelfs al is afgerond. Van de in totaal 192 projecten moeten er 34 nog worden opgestart. Het belangrijkste knelpunt blijft, net als bij de vorige rapportages, de personele capaciteit. Curaçao heeft diverse vacatures opengesteld om dit knelpunt op te lossen, maar het vullen van deze vacatures is een uitdaging. Het Cft blijft op dit punt graag nader geïnformeerd.

Liquiditeitspositie

Het saldo liquide middelen aan het einde van het derde kwartaal 2023 bedraagt ANG 291 miljoen. Dit is een afname van ANG 23 miljoen ten opzichte van de stand ultimo juni 2023. Het Cft adviseert Curaçao al langer om de totale liquiditeitspositie van het land te evalueren en een meerjarige liquiditeitsplanning op te stellen. Zoals het Cft eerder in overweging gaf, zou een deel van de liquide middelen kunnen worden ingezet voor aanvullende aflossingen aan het Algemeen Pensioenfonds van Curaçao (APC). Zodoende kan sneller aan de aanwijzing uit 2019 worden voldaan.⁹

Collectieve sector

Conform artikel 24 van de Rft dient Curaçao jaarlijks te rapporteren over de uitgaven-, ontvangsten-, tekort- en schuld cijfers van de collectieve sector. Curaçao heeft nog niet gerapporteerd over de cijfers van de collectieve sector voor de jaren 2021 en 2022.

Hierdoor kan een (dreigende) overschrijding van de (wettelijk gemaximeerde) rentelastnorm niet worden vastgesteld. Deze norm is in de Rft en de Comptabiliteitsverordening van het land Curaçao opgenomen om een onhoudbare schuldpositie van het land te voorkomen.

Bovendien had de collectieve sector voor de jaren 2023 en 2024 uiterlijk op 1 april 2022 vastgesteld moeten zijn. Tot op heden is dit niet gebeurd. Het Cft verzoekt Curaçao om zo spoedig mogelijk de noodzakelijke stappen te zetten om te komen tot vaststelling van de collectieve sector voor 2023 en 2024 en de ontbrekende rapportages aan te leveren.

Schuldpositie

De totale schuldpositie van Curaçao is afgenomen van ANG 4.483 miljoen ultimo 2022 tot ANG 4.249 miljoen aan het einde van het derde kwartaal 2023. De schuldquote komt uit op 72 procent van het bruto binnenlands product (bbp).¹⁰ De schuldquote toont een licht dalende trend, met name gedreven door de groei van het bbp.

Bijlage 2: Eindnoten

¹ Conform artikel 18 van de Rft dient het bestuur uiterlijk zes weken na afloop van ieder kwartaal een UR aan het Cft en aan de Staten te sturen. Voor de derde UR 2023 was deze datum 13 november 2023.

² Op basis van artikel 18 van de Rft reageert het Cft op de derde UR. Het toetsingskader voor de beoordeling van de UR wordt gevormd door de Rft aangevuld met de aanwijzing die de Rijksministerraad op 12 juli 2019 heeft gegeven aan het bestuur van Curaçao en die op 24 november 2020 is bijgesteld. Staatsblad 2019, 279, Besluit van 12 juli 2019, houdende het geven van een aanwijzing aan het bestuur van Curaçao tot aanpassing van de begroting 2019, rekening houdend met de in artikel 15 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten genoemde normen. Bij besluit van 24 november 2020, nummer 2020002389, is bevestigd dat de aanwijzing na het Kroonberoep in stand blijft maar alleen nog zal bestaan uit het naleven van de aflossingsovereenkomst tussen het Algemeen Pensioenfonds Curaçao (APC) en het land Curaçao, waarbij het land zo mogelijk aanvullende aflossingen zal doen uit overschotten op de gewone dienst in de komende jaren.

³ Cft, kenmerk Cft 202300093, Advies bij de ontwerpbegrotingswijziging, d.d. 14 september 2023.

⁴ Dit bedrag wordt overigens met de OBW niet gewijzigd.

⁵ Op basis van artikel 24 van de Rft rapporteert het bestuur van Curaçao uiterlijk 15 september over de uitgaven-, ontvangsten-, tekort- en schuld cijfers van de collectieve sector van het voorafgaande jaar. Op basis van deze rapportage kan een (dreigende) overschrijding van de (wettelijk gemaximeerde) rentelastnorm worden vastgesteld.

⁶ Conform artikel 23 van de Rft wijst Curaçao samen met Nederland tweejaarlijks, na advies van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) van Curaçao en in samenwerking met het CBS van Nederland, vóór 1 april aan welke rechtspersonen er met ingang van het volgende begrotingsjaar tot de collectieve sector behoren.

⁷ In deze tabel is sprake van afronding op hele ANG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

⁸ In deze tabel is sprake van afronding op hele ANG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

⁹ De schuld aan het APC onder de aanwijzing uit 2019 bedraagt volgens de UR per het einde van het derde kwartaal 2023 ANG 53,8 miljoen.

¹⁰ Bij de berekening van de schuldquote is uitgegaan van een bbp voor 2023 van ANG 5.884 miljoen, ontleend aan IMF, 2023 Article IV Consultation discussion Curaçao and Sint Maarten, Press release and Staff Report, d.d. juli 2023.